

ВПЛИВ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА НА ПРАВОВУ ОХОРОНУ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Оксана Гумега,

здобувач НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

У статті визначається вплив принципів цивільного права на правову охорону та захист прав інтелектуальної власності. Автор підкреслює, що Україна поставила перед собою завдання реформувати національну систему правової охорони інтелектуальної власності, впровадити європейські стандарти до спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності, а також суттєво підвищити якість і рівень захисту прав інтелектуальної власності.

Ключові слова: цивільне право, принципи права, охорона та захист прав, інтелектуальна власність

Україна стоїть перед завданням як реформування національної системи правової охорони інтелектуальної власності, так і суттєвого підвищення рівня захисту прав інтелектуальної власності, щоби виконати всі взяті на себе міжнародні зобов'язання, вийти зі Списку 301, забезпечити належний рівень захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, виконати вектор стратегії національного розвитку «Україна—2020», а також забезпечити підвищення своїх позицій у міжнародних рейтингах інноваційного середовища та інвестиційної привабливості.

Крім цього, необхідно брати до уваги й той факт, що сучасний період розвитку суспільства характеризується якісно новим станом, який визначається як процес глобалізації — всесвітній процес, який об'єднує національні утворення в єдину світову систему. Глобалізація передбачає зближення національних правових систем, створення єдиних правових стандартів, насамперед у сфері прав особи. При цьому варто підтримати науковців, які підкреслюють,

що «в умовах глобального світу права, свободи, обов'язки особи за важливістю посідають основне місце порівняно з іншими правовими явищами» [1, 230].

У правовій науці питання захисту прав інтелектуальної власності розглядають як у контексті суто цивільно-правових або господарсько-правових досліджень, так і безпосередньо в роботах з права інтелектуальної власності. На підтвердження цієї тези слугують роботи таких провідних науковців як О. Кохановська, І. Коваль, Н. Кузнецова, Л. Майданик, В. Москаленко, Н. МIRONENKO, О. Орлюк, М. Потоцький, Р. Стефанчук, О. Харитонova, О. Штефан та багатьох інших. Водночас, що стосується іноземного досвіду захисту прав, то в Україні йому присвячено не так багато уваги, як це необхідно, особливо у процесі імплементації норм європейського законодавства до національного, зокрема й у сфері інтелектуальної власності. Суттєвий внесок у цьому напрямі належить творчим колективам під керівництвом Ю. Капіци, а також науковим дослід-

женням, що виконуються в рамках діяльності НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Значна увага приділяється й безпосередньо питанням принципів права — як представниками загальної теорії права, так і фахівцями з цивільного права.

У багатьох з цих робіт значна чи основна увага приділяється саме питанням захисту прав інтелектуальної власності, зокрема й у цивільно-правовому аспекті. Так, можна підтримати думку В. Коссака, який вважає, що «можливість примусового захисту цивільних прав та інтересів суттєво відрізняє юридичні норми від інших соціальних норм, оскільки забезпечує виконання їх регулятивної та охоронної функцій. Тому важливим елементом правової держави є не тільки якнайширше закріплення суб'єктивних прав людини (особи), а й забезпечення їх реальної охорони та захисту» [2, 12]. Захист охоронюваного законом права інтелектуальної власності здійснюється у передбаченому законом порядку, тобто за допомогою застосування належної форми, засобів і способів захисту прав [3, 81].

Одним з питань, які мають не лише теоретичне, але й практичне значення, особливо у процесі судового захисту прав інтелектуальної власності в порядку цивільного судочинства, є питання визначення принципів, на яких здійснюється цивільно-правове регулювання, і сфери інтелектуальної власності загалом.

Принципи права, що переважно є узагальненням правоположень практики, що склалася, та не досягають, зберігаючись у своїй якості, позитивізації на рівні правовстановлення, постають як «з'єднальна ланка» між об'єктивним і суб'єктивним правом та дозволяють йому (праву) гнучко розвиватись, адекватно виконуючи свої соціальні функції та призначення.

Якщо подивитися на питання принципів права в ретроспективі, то доцільно згадати сера В. Блекстона, відомого

як першого вченого, що здійснив спробу систематично викласти закони Англії. Говорячи про те, що творець наділив людський розум здатністю (роз)пізнавати закони добра та зла, з якими їй (людині) належить співвідносити свою діяльність, учений пише далі: «Такими серед інших є принципи: чесно жити, нікого не ображати, віддавати кожному своє, що відображає три загальних приписи, до яких Юстиніан звів усю доктрину права» [4, 126]. Дійсно, Інституції Юстиніана, адресуючись насамперед тим, хто вивчає юриспруденцію, у перших своїх рядках проголошують: «Справедливість полягає у постійній і твердій волі віддавати кожному своє» і далі «Приписи права суть такі: чесно жити, ближнього не ображати, віддавати кожному своє» [5, 36]. Зазначене вище демонструє факт наступності у підходах юристів різних історичних періодів та шкіль до трактування вихідних засад (у цьому разі — принципів) права.

Не викликає сумнівів те, що саме принципи права відіграють роль фундаменту та конструкції не лише права як сукупності чинних норм, але й основою правотворчої діяльності, тобто діяльності зі створення (санкціонування) юридичних норм уповноваженими державою органами (посадовими особами).

Принципи права є і невід'ємною складовою правозастосування, реалізації юридичних норм суб'єктами права в реальних суспільних відносинах. Адже саме реалізація норм права є останньою та найголовнішою частиною правового регулювання. У теорії права під реалізацією норм права розуміють процес перетворення положень норми права на конкретні права й обов'язки суб'єктів у межах відповідних правовідносин [6, 8]. Реалізація норм права пов'язана з правомірною поведінкою: у правомірних діях суб'єктів право реалізується, а в неправомірних — порушується. Як відомо, реалізація норм права залежно від особливостей власне норм може вимагати

різних типів правомірної поведінки. Зокрема, реалізація уповноважуваних норм є прикладом використання норм права. Реалізація заборонних норм права є дотриманням норм права. Своєю чергою, реалізація зобов'язальних норм права є виконанням норм права. Ці засади є загальними для всіх правових галузей та правових інститутів.

Отже, якість правових принципів є визначальною не лише для правотворення, але й безпосередньо для правозастосування усіма суб'єктами суспільних правовідносин. У цьому сенсі цікавою є думка А. Машкова, який зауважує, що «від привальної побудови системи принципів права, від створення та наявності адекватних механізмів їх реалізації безпосередньо залежить адекватність правової системи потребам відповідного суспільства, ефективність правового регулювання» [7, 269]. Це твердження знаходить реального підтвердження у практиці на сучасному етапі реформування правової системи України, що стосується всіх гілок державної влади та галузей національного законодавства.

Наведені вище підходи є застосовними, як зазначалося, до всіх галузей права. Відповідно, застосовуються вони й щодо цивільного права загалом та права інтелектуальної власності зокрема. Водночас цивільно-правова теорія приділяє багато уваги питанням принципів права. Загалом під принципами цивільного права розуміють основні засади, на яких здійснюється регулювання цивільно-правових відносин. Принципи цивільного права відображають найбільш характерні його властивості [8; 10; 12–14]. Застосування конкретних норм права можливе лише з урахуванням положень, які містять загальні принципи права. Так, Ю. Заїка зазначає, що становлення та розвиток цивільного права базується як на загальноправових принципах, так і на галузевих [8, 24]. Загальновідомо, що загальноправові принципи містяться в Конституції України та поширюються на всі га-

лузі права. Водночас цивільне право як галузь права має і свої галузеві принципи.

При цьому варто зауважити, що в теорії цивільного права використовуються поділ на загальні та особливі принципи. Під загальними принципами цивільного права розуміють основні засади цивільно-правового регулювання суспільних відносин, притаманні змісту цивільного права загалом. Своєю чергою, спеціальні принципи притаманні певним групам (підгалузям чи інститутам) цивільних правовідносин. Називають чимало особливих принципів, які діють у тій або тій сфері цивільно-правового регулювання. Наприклад, до таких принципів належать принципи виконання зобов'язань, відповідальності за порушення суб'єктивних обов'язків [10, 27; 16, 32]. У цьому контексті варто говорити про доцільність виділення й принципів цивільно-правового регулювання сфери інтелектуальної власності.

Науковці стверджують, що загальні принципи цивільного права пронизують усе цивільне законодавство, відображаючи його найбільш суттєві ознаки. Саме тому правильне розуміння та застосування норм цивільного законодавства можливе лише з урахуванням загальних принципів цивільного права.

Галузеві принципи цивільно-правового регулювання закріплені у ст. 3 ЦК України [9]:

- неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини. Тобто органи державної влади та самоуправління не повинні втручатись у приватне життя особи, визначати її місце в суспільстві, диктувати характер поведінки;
- неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених законом. Держава надає однакову правову охорону власності незалежно від її форм та видів. Підстави та порядок позбавлення права власності регламентовані законом (конфіскація, реквізиція);

- свобода договору. Цей принцип реалізується шляхом: а) вільного вибору контрагентів; б) вільного обрання виду договору; в) вільного формування умов, на яких договір укладається;
- свобода підприємницької діяльності, незабороненої законом. Не допускається адміністративне втручання в підприємницьку діяльність;
- судовий захист цивільного права та інтересу. Суд зобов'язаний розглянути будь-який спір, який стосується захисту законних прав і свобод особи;
- справедливність, добросовісність та розумність. Суд не повинен стояти на формальних позиціях при захисті порушених прав.

Цей перелік принципів не варто розуміти обмежено; їхнє коло може бути доповнене. Зокрема, у цивільно-правовій доктрині [11; 13; 14] йдеться про доцільність визнання принципами цивільного права принципу дозвільної спрямованості цивільно-правового регулювання і принципу рівності правового режиму для всіх суб'єктів цивільного права. Відзначимо, що у цьому разі такі принципи є застосовними й щодо правовідносин у сфері інтелектуальної власності, тому що останні вибудовуються як приватноправові відносини, побудовані на основі особистих немайнових і майнових прав інтелектуальної власності.

Крім цього, деякі з перерахованих принципів можуть бути розширені (так, принцип свободи договору може бути поширений на усі цивільно-правові правочини загалом), зокрема й на правочини у сфері інтелектуальної власності. Принципами цивільного права є також: принцип поєднання інтересів особи та суспільства; принцип недопущення здійснення цивільних прав, яке б суперечило їхньому призначенню тощо.

Щодо останнього, то показовим у сфері інтелектуальної власності є закріплення законодавчих вимог щодо підстав набуття правової охорони об'єк-

тами промислової власності. Так, для винаходів, корисних моделей і промислових зразків законодавством закріплюється вимога щодо можливості надання правової охорони тоді, коли вони не суперечать публічному порядку, принципам гуманності та моралі (п. 1 ст. 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [15], п. 1 ст. 5 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» [16]). Й далі вже встановлюються особливі критерії, притаманні саме таким об'єктам (наприклад, відповідність умовам патентоздатності для винаходів і корисних моделей, умовам патентоспроможності — для промислових зразків).

Для торговельних марок додатковим фактором, поряд із відсутністю суперечностей публічному порядку, принципам гуманності та моралі, було введено й відповідність вимогам Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (п. 1 ст. 5 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [17]). І далі вже законодавство виступає вимоги надання правової охорони такому засобу індивідуалізації як об'єктові права інтелектуальної власності.

Водночас у чинному законодавстві у сфері інтелектуальної власності відсутні положення, котрі б чітко закріплювали принцип добросовісної поведінки автора, винахідника, заявника тощо. Добросовісність поведінки загалом впливає з норм як Цивільного кодексу України, так і спеціального законодавства. Та, з огляду на поширену, практику правопорушень у сфері інтелектуальної власності (наприклад, щодо поширення явища патентного тролінгу, як і багатьох інших явищ), є сенс закріпити цей принцип чітко. Наприклад, актом, у якому доцільно відобразити зазначений принцип, може бути проект Закону України «Про Національну систему охорони інтелектуальної власності», який нині запропо-

нований Міністерством економічного розвитку і торгівлі України до публічного обговорення. Зокрема, доцільно закріпити положення, згідно з яким автори, винахідники, виконавці тощо зобов'язані добросовісно набувати та реалізовувати права інтелектуальної власності. Аналогічний припис має бути прописаний і щодо заявника, який звертається до національного органу інтелектуальної власності. Зазначимо, що реалізація цього принципу на практиці має істотне значення в контексті виникнення підстав для захисту прав інтелектуальної власності. Досить часто саме добросовісність автора, заявника, а пізніше — власника охороненого документа впливає на можливість якісного захисту його порушених прав.

У контексті розгляду цього питання варто зауважити й те, що закріплення загальних принципів цивільного законодавства в Цивільному кодексі України свідчить про підтвердження законодавцем природного права як «першоджерела» цивільного законодавства, що впливає із раціональності та розумності [12, 21]. Воно складається з норм і принципів, що визначають поведінку людей у суспільстві незалежно від позитивного права, до якого, своєю чергою, належать норми цивільного законодавства (ст. 4 ЦК України) і міжнародні договори України (ст. 10 ЦК України). Саме природним походженням зумовлюються й права інтелектуальної власності, в яких втілюється право людини на інтелектуальну, творчу діяльність.

Що стосується принципів судового захисту цивільного права й охоронюваного законом інтересу, вони можуть розглядатись, як певною мірою втілення домінант судового захисту. Вважають, що, хоча судовий захист і не вичерпує всіх можливих засобів примусового впливу на порушника суб'єктивного цивільного права, проте серед інших способів захисту, передбачених у главі 3 ЦК України, він домінує [9, 15]. Багаторічний аналіз використання в країні форм і способів захисту прав інтелекту-

альної власності засвідчує, що наведене вище твердження є цілком застосовним до сфери інтелектуальної власності. Адже захист прав інтелектуальної власності здійснюється в Україні переважно в судовому порядку. Складнощі, що існували понад десять років й стосувалися наявності трьох юрисдикцій, в яких мають розв'язуватися спори щодо порушень прав інтелектуальної власності, мають бути значною мірою усунуті після початку діяльності Вищого спеціалізованого суду України з питань інтелектуальної власності. Втім щодо останнього є допоки багато не вирішених, зокрема й на рівні законодавчого закріплення, питань. Це стосується як формування судового корпусу, так і визначення процедур та процесу, за яким має працювати новостворюваний суд. Незрозуміло допоки, як інституційно він буде здійснювати свою діяльність. Також лишається під питанням регіональне представництво суду. І це далеко не повний перелік питань, що мають бути розв'язані до початку діяльності спеціалізованого суду. Та власне факт його створення в Україні свідчить про можливість істотного покращення рівня судового захисту прав інтелектуальної власності в майбутньому, що так або так впливають із приватноправової природи особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності.

Отже, визначення особливих принципів, притаманних безпосередньо цивільно-правовому регулюванню сфери інтелектуальної власності, а особливо — цивільно-правовому захисту прав інтелектуальної власності, надзвичайно важливе у процесі сучасного реформування цієї сфери суспільних відносин та впровадження європейських стандартів у цю сферу. Крім цього, такі принципи мають враховувати європейські стандарти захисту прав. Забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності передбачено Директивою № 2004/48/ЄС від 29.04.2004 р. [18].

Варто зауважити, що законодавство України загалом передбачає дієві засо-

би забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності. Водночас, відповідно до Директиви 2004/48/ЄС доцільним є внесення низки уточнень до Цивільного та Цивільного процесуального кодексів України щодо отримання та розгляду доказів, встановлення меж виплат разового стягнення (відшкодування) для об'єктів права інтелектуальної власності, уточнення положень законодавства щодо можливості прийняття термінових судових рішень задля запобігання порушенням права інтелектуальної власності тощо. Значної уваги у процесі реформування потребують і механізми реального запровадження електронного судочинства. Зазначені питання мають бути розв'язані у процесі реформування не лише спеціального законодавств загалом у сфері інтелектуальної власності, але й у процесі реформування процесуального законодавств загалом. Останнє здійснюється в межах продовження проведення судової реформи в Україні.

Підсумовуючи зазначене вище, слід зазначити, що набуття фізичною чи юридичною особою прав інтелектуальної власності (відповідно до чинного законодавства), а тим паче їх реалізація та, особливо захист порушених прав інтелектуальної власності, має здійснюватися на підставі цивільно-правих принципів. До сфери інтелектуальної власності можуть застосовуватись як загальні принципи права, закріплені

Конституцією України, так і загальні принципи цивільного права. Крім цього, на цивільні правовідносини у сфері інтелектуальної власності доцільно поширювати й галузеві принципи цивільного права. Це стосується, наприклад, поширення принципу свободи договору на правочини у сфері інтелектуальної власності; принцип поєднання інтересів особи та суспільства, що реалізується у процесі пошуку балансу між приватними та публічними інтересами у сфері інтелектуальної власності. Також на такі відносини може поширюватися принцип недопущення здійснення цивільних прав інтелектуальної власності, котре б суперечило їхньому призначенню. Вимагає закріплення у законодавстві принцип добросовісної поведінки автора, винахідника, виконавця тощо, а також заявників. Істотне значення цивільно-правові принципи мають й безпосередньо для сфери захисту прав інтелектуальної власності. При цьому поточні реформи сфери інтелектуальної власності та судова реформа мають розв'язати численні питання, пов'язані з реалізацією принципів цивільно-правового регулювання у процесі захисту прав інтелектуальної власності. ♦

Список використаних джерел / List of references

1. *Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії. Книга перша* / за ред. Н. М. Оніщенко. К.: Юридична думка, 2008. 344 с.
Verkhovenstvo prava yak pryntsyup pravovoi systemy: problemy teorii. Knyha persha / za red. N. M. Onishchenko. K.: Iurydychna dumka, 2008. 344 s.
2. *Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України* / за ред. В. М. Коссака. К.: Істина, 2004. 976 с.
Naukovo-praktychnyi komentar Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy / Za red. V. M. Kossaka. K.: Istyna, 2004. 976 s.
3. *Право інтелектуальної власності: науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України* / За заг. ред. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. К.: Парламентське видавництво, 2006. 432 с.
Pravo intelektualnoi vlasnosti: naukovo-praktychnyi komentar do Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy / Za zah. red. M. V. Paladiia, N. M. Myronenko, V. O. Zharova. K.: Parla-mentske vydavnytstvo, 2006. 432 s.

4. Скурко Е. В. Принципы права : монография. М.: Ось-89, 2008. 192 с.
Skurko E. V. Printsipy prava : monohrafiia, M.: Os-89, 2008. 192 s.
5. Институции Юстиниана. Перевод с лат. Расснер Д. ; под ред.: Кофанов Л. Л., Томсинов В. А. М.: Зерцало, 1998. 400 с.
Instytutsii Yustynyana. Perevod s latinskogo Rassner D.; pod red.: Kofanov L. L., Tom-sinov V. A., M.: Zertsalo, 1998. 400 s.
6. Малишев Б. В., Москалюк О. В. Застосування норм права (теорія і практика): навч. посіб. / За заг. ред. Б. В. Малишева. К. : Реферат, 2010. 260 с.
Malyshev B. V., Moskaliuk O. V. Zastosuvannia norm prava (teoriia i praktyka): navch. posib. / Za zah. red. B. V. Malysheva. K. : Referat, 2010. 260 s.
7. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. К. : Дакор, 2014. — 492 с.
Mashkov A. D. Teoriia derzhavy i prava: pidruchnyk. K. : Dakor, 2014. 492 s.
8. Бірюков І. А., Заїка Ю. О., Співак В. М. Цивільне право України. Загальна частина : навч. посіб. К. : Наук. думка ; Правова єдність, 2008. 864 с.
Biriukov I. A., Zaika Yu. O., Spivak V. M. Tsyvilne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna : navch. posib. K. : Nauk. dumka ; Pravova yednist, 2008. 864 s.
9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т., — 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер.авт.кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
Naukovo-praktychnyi komentar Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy: u 2 t., — 4-tie vyd., pererob. i dop. / Za vidpovid. red. O. V. Dzery (ker.avt.kol.), N. S. Kuznietsovoi, V. V. Lutsia. K.: Yurinkom Inter, 2013. 1952 s.
10. Стефанчук Р. О. Цивільне право України: навч. посіб. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.
Stefanchuk R. O. Tsyvilne pravo Ukrainy: navch. posib. K.: Pravova yednist, 2009. 536 s.
11. Харитонов Є. О., Старцев О. В. Цивільне право України. Підручник. Вид. 2-ге, перобл. і доп. К.: Істина, 2009. — 816 с.
Kharytonov Ye. O., Startsev O. V. Tsyvilne pravo Ukrainy. Pidruchnyk. Vyd. 2-he, perobl. i dop. K.: Istyna, 2009. — 816 s.
12. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Стефанчук Р.О. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. 2-ге вид. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2010. 752 с.
Kharytonov Ye. O., Kharytonova O. I., Stefanchuk R. O. Naukovo-praktychnyi komentar Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy. 2-he vyd. K.: Vseukrainska asotsiatsiia vydavtsiv «Pravova yednist», 2010. 752 s.
13. Цивільне право: Підручник: У 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького. Х.: Право, 2012. Т. 1. 656 с.
Tsyvilne pravo: Pidruchnyk: U 2 t. / V. I. Borysova (ker. avt. kol.), L. M. Baranova, T. I. Biehova ta in.; Za zah. red. V. I. Borysovoi, I. V. Spasybo-Fatieievoi, V. L. Yarot-skoho. Kh.: Pravo, 2012. T. 1. 656 s.
14. Цивільне право України: Загальна частина: в 2 т.: 3-тє вид., перероб. і доп. / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 976 с.
Tsyvilne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna: v 2 t.: 3-tie vyd., pererob. i dop. / Za red. O. V. Dzery, N. S. Kuznetsovoi. K.: Yurinkom Inter, 2010. 976 s.
15. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» в редакції Закону № 1771-III від 01.06.2000 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 14.11.2016 р.)
Zakon Ukrainy «Pro okhoronu prav na vynakhody i korysni modeli» v redaktsii Zakonu № 1771-III vid 01.06.2000, http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12 (data zvernennia: 14.11.2016 r.)
16. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. № 3688-XII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> (дата звернення: 14.11.2016 р.)
Zakon Ukrainy «Pro okhoronu prav na promyslovi zrazky» vid 15.12.1993 r. № 3688-XII, http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3688-12 (data zvernennia: 14.11.2016 r.)
17. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р.

- № 3689-XII (зі змінами) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 14.11.2016 р.).
Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. № 3689- XII (зі змінами), <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 14.11.2016 р.).
18. Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29.04.2004 on the Enforcement of Intellectual Property Rights (Text with EEA relevance). URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:195:0016:00-25:en:PDF> (as on: 17.11.2016).

Надійшла до редакції 29.11.2016 р.

Гумега О. Влияние принципов гражданского права на правовую охрану и защиту прав интеллектуальной собственности. В статье определяется влияние принципов гражданского права на правовую охрану и защиту прав интеллектуальной собственности. Автор подчеркивает, что Украина поставила перед собой задачу реформировать национальную систему правовой охраны интеллектуальной собственности, внедрить европейские стандарты в специальный законодательства в сфере интеллектуальной собственности, а также существенно повысить качество и уровень защиты прав интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: гражданское право, принципы права, охрана и защита прав, интеллектуальная собственность

Humega O. Impact of the principles of civil law on legal protection of intellectual property rights. The article investigates the influence of the principles of civil law and the legal protection of intellectual property rights. The author emphasizes that Ukraine has set itself the task of reforming the national system of intellectual property protection, to implement European standards to special legislation in the field of intellectual property, as well as significantly increase the quality and level of protection of intellectual property rights.

At the same time the execution of these reforms is influenced by the jurisprudence and practice, inter alia in terms of embodiment of the principles of law into norms of sectoral legislation, draft law that are being developed, as well as directly in the process of implementation of the law principles. The principles of law are revealed through provisions both the theory of law in general and civil law in particular. The author proves that acquiring of intellectual property rights by a person or an entity (under current legislation), and especially their realization and, in particular, protection of rights of intellectual property, should be based on civil law principles. The article emphasizes that both general principles of law enshrined in the Constitution of Ukraine and the general principles of civil law can be used to the sphere of intellectual property. Besides, it is advisable to spread the principles of civil law on the civil relationship of intellectual property. This is relevant, for example, to the extend of freedom of contract for transactions in the field of intellectual property; principle of combining of the interests of the individual and society, which is realized in the process of finding the balance between private and public interests in intellectual property. Also, to such relationships may be extended the principle of prevention of exercising of civil rights of intellectual property, which would be contrary to their purpose. The principle of fair conduct of an author, an inventor, an artist etc. as well as applicants is needed to be enshrined in law. The civil principles have also the essential value directly for the sphere of protection of intellectual property. Herewith the ongoing reform of intellectual property and judicial reform undertaken in Ukraine should solve many issues related to the realization of the principles of civil law regulation in the protection of intellectual property.

Keywords: civil law, principles of law, security and protection of rights, intellectual property